

**Oświadczenie złożone
przez senatora Grzegorza Wojciechowskiego**

Oświadczenie skierowane do minister edukacji narodowej Katarzyny Hall

Szanowna Pani Minister!

Ocenianie jest ważnym elementem procesu uczenia się. Powinno wskazywać, co jest najważniejsze dla ucznia w tym procesie, wspierać i motywować go do dalszej pracy. Z licznych spotkań i rozmów, które odbyłem, oraz informacji, jakie do mnie docierają, jasno wynika, że w polskim systemie kształcenia brakuje jednoznacznie określonego kryterium oceny osiągnięć dydaktycznych uczniów. A przecież średnia ocen w 50% decyduje o przyjęciu do szkoły gimnazjalnej i średniej. W tym momencie znaczenie i waga kryterium oceny jako jednego z najistotniejszych elementów decydujących o wartości wystawianych uczniom ocen jest niebagatelna. Wskazuje się, że zjawisko zmienności ocen szkolnych jest związane z doborem kryteriów oceny dokonanych przez oceniającego ucznia nauczyciela.

Czynnościom oceniania uczniów towarzyszą procesy wewnętrzne, w pewnym stopniu niedostępne świadomości osoby ocenianej i oceniającej. Kryterium oceny może dobrać nauczycieli w pełni świadomie i zgodnie z celami kształcenia. Kryterium może też zostać dobrane świadomie, ale niezgodnie z obowiązującymi w programie nauczania i wychowania, zgodnie natomiast z osobistym systemem aksjologicznym oceniającego. Możliwe są też sytuacje, w których nauczyciel ocenia uczniów, stosując kryteria, których sam nie jest w pełni świadomy. Posługuje się wtedy własnymi subiektywnymi hierarchiami składników przedmiotu oceny. W ten sposób rozwija się zjawisko ukrytego programu oceniania, który niejako wypiera program jawny.

Okazuje się więc, że stosowane przez nauczycieli kryteria oceniania osiągnięć dydaktycznych są rezultatem modyfikacji kryteriów zalecanych i deklarowanych oficjalnie, mają charakter zróżnicowany, zależny od indywidualnych preferencji i w sposób zdecydowany zależą od sytuacji. Co więcej, zdarza się, że nauczyciele wystawiając oceny swoim uczniom biorą pod uwagę takie kryteria jak płeć ucznia, opinię o jego zdolnościach i osiągnięciach z innych przedmiotów, opinie o uczniu, sympatie osobiste, kontakty towarzyskie z rodzicami uczniów itp. Duży wpływ na przebieg oceniania mają też wpływ oczekiwania nauczyciela w stosunku do danego ucznia.

W związku z zaistnieniem opisanej, niezwykle trudnej sytuacji chciałbym wyjaśnić kilka kwestii:

Pierwsza, z informacji, jakie uzyskałem, ministerstwo prowadziło badania zależności pomiędzy wynikami testu gimnazjalnego a wynikami egzaminu maturalnego oraz pomiędzy ocenami a wynikami tychże testów. Czy uzyskanie wyniki potwierdziły większe odzwierciedlenie posiadającej przez uczniów wiedzy w wynikach testów czy też uzyskanych w procesie kształcenia ocenach?

Druga, czy ministerstwo prowadzi studia porównawcze ocen osiągniętych przez uczniów z wynikami uzyskanymi na testach końcowych? Z informacji, jakie do mnie docierają, oceny na zakończenie szkoły podstawowej lub gimnazjum są dostosowane do wyników egzaminów.

Trzecia, czy nie zachodzi obawa, że niejasne kryteria oceniania powodują, że uczniowie słabsi z lepszych szkół mają mniejsze szanse na przyjęcie do renomowanej szkoły niż dobrzy uczniowie ze szkół słabszych, przy założeniu, że uzyskają podobny rezultat na testach końcowych?

Czwarta, proszę o wyjaśnienie zasadności przeprowadzania jednolitych testów końcowych bez jasnych, jednolitych kryteriów oceny osiągnięć dydaktycznych uczniów. Obecnie kryteria różnią się nie tylko pomiędzy szkołami, ale występują też przypadki rozbieżnych kryteriów w równoległych klasach w tej samej szkole. Potem uczniowie piszą jeden, identyczny test

w całym kraju, a oceny zarówno z testu, jak i końcowe - nieporównywalne ze względu na różne kryteria oceniania - są warunkiem przyjęcia lub nieprzyjęcia ucznia do szkoły gimnazjalnej lub średniej.

Piąta, czy ministerstwo rozważa wprowadzenie, a jeśli wprowadzenie, jeśli tak, to na jakich zasadach, jednolitego systemu oceny w całym kraju, tak by była ona trafna i w pełni reprezentowała osiągnięcia dydaktyczne uczniów?

Opracowanie kryteriów oceniania wpłynie na rzetelność i obiektywizm ocen nauczycielskich. Ocenianie uczniów powinno być czynnością jak najbardziej zaplanowaną i kontrolowaną. Gwarancją obiektywizmu ocen zwiększa rzetelny i trafny pomiar badanych osiągnięć. Precyzja pomiaru dydaktycznego pozwala uniknąć wielu błędów, charakterystycznych dla oceniania nauczycielskiego, szczególnie w doborze kryterium oceny. W polskich szkołach brakuje rejestru kryteriów stosowanych w ocenianiu uczniów, a osobisty udział nauczyciela w doborze kryterium oceny dydaktycznej ucznia jest zbyt znaczący.

Proszę Panią Minister o wyjaśnienie tych niezwykle istotnych kwestii i rozwiązanie opisanego problemu.

Z poważaniem
Grzegorz Wojciechowski